

DE VERERING VAN DE DRIE GEZUSTERS EN DE GENOVEVAPROCESSIE IN ZEPPEREN

Karen Van Looken - Figuranten in de Genovevaprocessie

Tot enkele tientallen jaren geleden stond het bescheiden Zepperen één keer per jaar in het middelpunt van de belangstelling. Toch minstens van de bedevaarders die 'van heinde en verre' kwamen: uit Sint-Truiden, Tienen en het Leuvense, uit de Kempen, uit Luik en Wallonië.

Dat was vooral op **Pinkstermaandag**, voor de **herdenking van de Drie Gezusters**. Ze werden gevierd met een mis en een persoonlijke bedevaart naar de drie plaatsen waar ze hun onderkomen hadden: **Genoveva** in de kerk van Zepperen (Sint-Truiden), **Eutropia** aan het zijaltaar in de kerk van Brustem (Sint-Truiden) en **Bertilia** in de Eucheriuskapel van Rijkel (Borgloon).

Vandaag is die rijke traditie 'versmald' tot de Genovevaprocessie in Zepperen, waarin de Drie Gezusters figureren, maar geen hoofdrol spelen.

De Drie Gezusters en hun verering

De Drie Gezusters waren geen 'zussen'. Ze leefden immers op verschillende tijdstippen en plaatsen in de Merovingische tijd. Hun verering gaat waarschijnlijk terug tot de voorchristelijke verering van de '**matrones**', die vereerd werden in de nabijheid van een waterput. 'Matrones' verwijst naar een groep van meestal drie godinnen uit een Keltisch-Germaanse cultus, die vaak als drietal afgebeeld worden. Het water kreeg het vermogen toegeschreven om ziektes te genezen. Niet toevallig ontstond er op die plaatsen een nieuwe, christelijke verering van vrouwelijke heiligen.

Met die verering ging al vroeg - wellicht vooral aan het einde van de 19e en een groot deel van de 20e eeuw - een sterke volksdevotie gepaard: de gezusters werden aanbeden voor de genezing en het welzijn van kinderen en dieren. Dat gebeurde onder andere via de '**lapjesproef**': een lapje werd eerst op het hart van het zieke kind gelegd en daarna in een van de drie putten geworpen. Zonk het lapje naar de bodem van de waterput, dan moest je niet bij deze zuster om genezing bidden. De juiste heilige vond je, waar het lapje wel bleef drijven.

De viering van de 'Drie Gezusters'

Op Pinkstermaandag vindt de viering van de 'Drie Gezusters' plaats. Deze jaarlijkse ontmoeting vindt afwisselend in één van de zusterdorpen plaats. Op deze dag komen de 'Drie Gezusters' wel nog gezamenlijk 'in the picture'. De parochie en kerk van Brustem doen officieel niet meer mee. In Rijkel vindt er wel nog een mis plaats. De deken van Sint-Truiden is samen met een talrijk groepje misdienaars uit het centrum van Sint-Truiden elk jaar op post. Ook de burgemeester en de lokale schepenen zijn aanwezig.

De Genovevaprocessie

Zes dagen na Pinkstermaandag, op **Drievuldigheidszondag**, gaat de Genovevaprocessie uit in Zepperen. De processie is tegelijk een **Sacramentsprocessie**, een processie waar een heilig Sacrament onder een baldakijn door de straten wordt gedragen. Onder het luiden van de kerkklokken zet een feestelijke stoet zich in beweging: harmonie, communicanten, engeltjes, jeugdbewegingen, vaandeldragers, de 'Drie Gezusters', historische taferelen uit het leven van Genoveva, Trudo en Remaclus, Mysteries, Trudogezellen, het beeld van Genoveva, het Sacrament onder het baldakijn...

De groep is groot, bijna 300 mensen, en legt 4,2 km af, waarbij vier mooi versierde rustaltaren worden gezegend. Dat zijn kleine altaren op de processieweg, waarbij men even rust, en waar men het heilige Sacrament plaatst om het te bewieroken. De burens van de verschillende wijken hechten er nog steeds aan hun rustaltaren op te stellen. Langs de straten staan de Zeppenaren in hun voortuin en op de stoep. Er worden bloemblaadjes gestrooid en hier en daar staan huisaltaartjes buiten of achter het raam. De sfeer is ingetogen, rustig, gemoedelijk, blij. Er wordt geknikt, begroet, een woordje gewisseld. Er lopen bijna 300 figuranten mee in de processie.

Waarom Zeppenaren er zijn?

Juf Brigitte verbeeldt Genoveva in de processie: *"Ik ga al 55 jaar mee in de processie, waarvan de laatste twaalf als Genoveva. Ik zou het niet willen missen. Het is een traditie die we in ere moeten houden. Daarom zijn ook de kinderen van mijn klas hier'.*

Een dorpsgenoot bewondert de processie van de zijlijn. *"Omdat onze kleindochter meedoet. Omdat we dit zo'n mooie traditie vinden. Het is schoon, het is met zoveel zorg gedaan. Het hoort bij ons dorp'.*

Ook Oud-Zeppenaren blijven verbonden en staan nog sterk achter de processie: *"Ik ben naar een ander dorp verhuisd, maar kom op deze feestdag nog regelmatig terug naar Zeppenaren. Na de processie eet de hele familie samen en daarna gaan we naar de Kermis. Dat doe ik al zolang ik mij kan herinneren".*

De Genovevaprocesie vandaag

Bussen met bedevaarders zie je niet meer; de bedevaart langs de drie heiligen in Zeppenaren, Rijkel en Brustem vindt niet meer plaats. De verering van de drie relieken tezamen gebeurt ook niet meer en de lapjesproef wordt niet meer gedaan. Ook het putten van water voor genezing gebeurt nog amper.

Maar de processie is wel de 21ste eeuw ingeloodst. De Genovevaprocesie was enkele jaren geleden op sterven na dood, door de grotere verantwoordelijkheden (verkeersveiligheid), opeenvolgende afgelastingen door de regen en een erg kleine groep ouder wordende trekkers. Het is een groep jongeren die de fakkel heeft overgenomen en met enthousiasme de meeste problemen heeft aangepakt: een grote groep stewards zorgt samen met de lokale politie voor verkeersveiligheid, er zijn eigen T-shirts, er is een Facebookpagina, Dat heeft terug *schwung* in de traditie gebracht, een dynamiek, die veel jongere gezinnen opnieuw aanspreekt.

Uiteraard zijn er in het jonge processieteam interne debatten over de praktische organisatie, de ideale timing van vertrekken-stoppen, het religieuze aspect... Het loopt nog niet perfect maar het werkt wel. Met een deelnemersaantal rond de 300 mensen is het duidelijk dat de inwoners van Zeppenaren van hun processie houden. De processie is dan ook een gemeenschapsgebeuren, ze verbindt verschillende generaties en ze geeft de inwoners een gevoel van identiteit. En na de processie is er altijd fierheid. Het devotionele karakter en de spiritualiteit zijn misschien anders dan vroeger, maar zijn toch nog gebleven en dat is een sterkte.

Toekomst

Het is geen spektakelgebeuren met paarden of een schapenkudde, zoals je vandaag op zoveel plaatsen aantreft, en je kan het ook niet meteen vergelijken met de grote processies in Hasselt en Tongeren, maar het blijft een mooie en fotogenieke processie. Er is dus goede hoop voor de toekomst. De financiële steun van 'Zeppenaren danst weer' zorgt er voor dat de processie op dit moment voldoende middelen heeft.

Maar evident is het niet. Er zijn zeker bedreigingen voor het voortbestaan van de processie. De band van de lagere school met de parochie neemt af en daarmee de - belangrijke - rol van de lagere school in de organisatie en het meegaan in de processie (de band met de plaatselijke middelbare school is sowieso gering). Het wordt moeilijker om directie en leerkrachten, vaak niet meer van de eigen gemeente, te motiveren om actief met de leerlingen deel te nemen. Bij de oudere kinderen en pubers zelf heerst al eens schaamte – je wil toch niet gezien worden in die kleren... maar de jongsten vinden het dan weer een fantastische ervaring! Toch is het niet zo dat de jongere generatie afkerig is! Jongeren willen de processie, maar op hún manier.

Ook in de geloofsgemeenschap Zeppenaren is er beweging. Een gezinsgroep, een Bijbelgroepje en het Genovevakoer zijn momenteel erg actief. Het Sacrament dat onder het baldakijn wordt rondgedragen, de voorbidder en het koor met Marialiederen, vormen nog steeds de ziel van de processie. Er is met andere woorden veel inzet om de algemene ontkerkelijking tegen te gaan en om voor de zo'n 3.500 inwoners van Zeppenaren een identiteit met enkele waardevolle tradities te 'borgen'.

Ook al lijkt de Genovevaprocesie een wonderlijk, uitzonderlijk anachronisme in deze tijden, het brengt het hele dorp samen, en dat is al een hele prestatie op zich.

**Gebaseerd op het interview met Willem Driesen van de Remacluskring en Karolien Driesen, een drijvende kracht achter de*

*Deze inzending kadert binnen het project *Beleving. 100 levende gebruiken en tradities in Limburg*. Een initiatief van het Limburgs Volkskundig Genootschap, in samenwerking met ECRU Erfgoed en Erfgoed Haspengouw, Werkplaats immaterieel erfgoed, Openluchtmuseum Bokrijk, Heemkring Vaart, Haspengouw. TV vzw, Academie voor Streekgebonden Gastronomie en AVANSA-Limburg.

 INZENDER

Willem Driesen

 LOCATIE

Zepperen

 PERIODE

Pinkstermaandag en Drievuldigheidszondag (zes dagen na Pinkstermaandag)

 THEMA

Feesten, rituelen en sociale gebruiken

 TREFWOORD

#feest #stoet #religie